

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขต
ภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Research and Development of the School-based Management Model for Small Size
Schools in the Upper Northern Region under the Office of
the Basic Education Commission

จำเนียร ไตรมาตร อนรรักษ์ ปัญญานวัฒน์ ชูชีพ พุทธประเสริฐ และเกียรติสุดา ศรีสุข*
Jamnian Trimat, Anurak Panyanuwat, Choocheep Puthaprasert and Kiatsuda Srisuk*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200
Faculty of Education, Chiang Mai University, Suthep Sub-district, Muang District, Chiang Mai 50200. Thailand.

*Corresponding Author, e-mail: khrunian@live.com

(Received: August 19, 2016; Revised: November 17, 2016; Accepted: November 29, 2016)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อสร้างรูปแบบและศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 969 คน ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ (1) สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แหล่งข้อมูล ได้แก่ งานวิจัย บทความ หนังสือ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวิเคราะห์เนื้อหา และ (2) ตรวจสอบรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 ท่าน ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านสามสบ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินรูปแบบ และประเมินผลการใช้รูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาศภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการศึกษาปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่ามี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ หลักการ ระบบและกลไก ยุทธศาสตร์ กระบวนการ/กิจกรรม การประเมินรูปแบบ และเป้าหมายสำคัญปลายทาง ส่วนผลการตรวจสอบรูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ผลการประเมินรูปแบบและผลการประเมินการใช้รูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สถานศึกษาขนาดเล็ก เขตภาคเหนือตอนบน

Abstract

The purposes of this research were to study the school-based management conditions and problems, to create the school-based management model for small size schools and to study the results of using model. The methodology was divided into 3 phases. Phase 1 was the study of the school-based management conditions and problems. The data were collected from 969 samples, which were the

administrators, teachers and school committee from the schools in upper northern region. Phase 2 was the creation of the model, divided into 2 parts. The first was the creation of model. The resources were research reports, articles, textbooks, and electronic media. The tool was the content analysis. The second was the checking of model. The tools were two sets of questionnaires for checking the model. The information for the model creation was provided by 11 experts. Phase 3 was the study of results of trying the model. The populations were administrators, teachers and school committee of Ban Sam Sob School, Mae Cham District, Chiang Mai Province. The tools were the evaluation forms for the model and testing result evaluation. The data were analyzed in terms of mean and standard deviation. It was found that the conditions were in high level and the problems were in medium level. In addition, the using of the model showed that the model consists of 7 contents, which were model's objectives, principles, system and mechanism, strategies, process/activity, evaluation, and successive condition. The quality of the standard of the model evaluated was in high level. It was also found that the results of the checking the model was at a high level. For the trying of using the school-based management model, the results of evaluation of the model and the evaluation of the using the model was at high level.

Keywords: School-based management, Small size schools, Upper northern region

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพคน เพราะการศึกษาเป็นรากฐานในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม การจัดการศึกษามีความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Office of the Education Council, 2008) เมื่อศึกษาผลการประเมินภายนอกของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้และยังไม่ได้มาตรฐาน (Office for National Education Standards and Quality Assessment, 2009) สอดคล้องกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบว่า ในโรงเรียนขนาดเล็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ (Office of the Basic Education Commission, 2007) ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาสำคัญคือผู้บริหารส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารจัดการ การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และการนำผลจากการประเมินมาใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา เต็มความสามารถ หลักสูตรไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีครูและบุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีมีจำนวนจำกัด สภาพอาคารเก่าชำรุดทรุดโทรม และนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน ชุมชนองค์กรต่างๆ ไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน (Office of the Basic Education Commission, 2006)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจในมาตรา 39 ที่มุ่งให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาโดยตรงและมาตรา 40 ระบุว่าให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และในการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษานั้นเป็นแนวคิดในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เป็นการกระจายการบริหารและการจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สถานศึกษาที่มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านวิชาการ การเงิน บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยมีตัวแทนครู ชุมชนผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกันในการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด (Nopparak et al., 2012)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แม้จะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาแต่การบริหารในรูปแบบดังกล่าวยังพบปัญหา ได้แก่ บุคลากรต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติ ความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาที่ขาดความรู้ในการบริหารโรงเรียน และไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดความเป็นอิสระในการตัดสินใจ เนื่องจากส่วนกลางยังไม่ได้กระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนอย่างแท้จริง ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน (Masjitt, 2007) การศึกษาความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ครู เจ้าหน้าที่และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของโรงเรียน ขวัญและกำลังใจดีขึ้น เป็นการระดมด้านการเงินและด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำใหม่ๆ เพิ่มปริมาณและคุณภาพในการติดต่อสื่อสาร สร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ ทำให้มีแนวทางที่ถูกต้องและใช้งบประมาณโดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยชุมชนมีส่วนร่วม (Office of the Education Council, 2006) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาครู บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกโรงเรียน ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจ โดยยึดหลักการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารและคุณภาพของผู้เรียน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่สามารถรองรับการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด และเป็นการกระจายอำนาจของสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้รับผิดชอบงานหรือโครงการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้งในด้านคุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพครู คุณภาพนักเรียน ส่งผลให้สถานศึกษาขนาดเล็กสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดีและมีความสุข และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6,087 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 969 คน กำหนดวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-State Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) โรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนจำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน มีเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 23 เขต
- 2) สุ่มเลือกเขตพื้นที่การศึกษามาจังหวัดละเขต ได้จำนวน 8 เขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้วิธีจับฉลาก
- 3) สุ่มเลือกโรงเรียนตามสัดส่วนของจำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 323 โรงเรียน เลือกผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 3 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 3 ฉบับ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 18 ข้อ ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 12 ข้อ ด้านการบริหารงบประมาณจำนวน 14 ข้อ และด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 17 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง นำไปทดลองใช้ (Try out) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาด้วยวิธีการของ Cronbach (1970) อ้างถึงใน Srisuk (2009) และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

เก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยคือ 1.00–1.49, 1.50–2.49, 2.50–3.49, 3.50–4.49, และ 4.50–5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด, น้อย, ปานกลาง, มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผลงานวิจัย บทความ หนังสือ ตำราและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และองค์ความรู้ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์รูปแบบ และนำผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินเพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) และมาตรฐานด้านความเพียงพอ (Adequacy Standards) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง นำไปทดลองใช้ และหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาด้วยวิธีของ Cronbach และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย คือ 1.00–1.49, 1.50–2.49, 2.50–3.49, 3.50–4.49, และ 4.50–5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

ระยะที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปทดลองใช้กับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านสามสบ อำเภอแม่แจ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เป็นเวลา 1 ภาคเรียน มีขั้นตอนดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านสามสบ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และแบบประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง นำไปทดลองใช้ และหาค่าความเชื่อมั่น และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีเกณฑ์แปลความหมายของค่าเฉลี่ยคือ 1.00–1.49, 1.50–2.49, 2.50–3.49, 3.50–4.49 และ 4.50–5.00 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด, น้อย, ปานกลาง, มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

ผล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนำเสนอตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวม

รายการ	ระดับการปฏิบัติ			ระดับปัญหา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผลค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผลค่าเฉลี่ย
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.45	.38	ปานกลาง	3.65	.21	มาก
2. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.52	.27	มาก	3.31	.25	ปานกลาง
3. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.60	.21	มาก	3.19	.20	ปานกลาง
4. ด้านการบริหารทั่วไป	3.70	.25	มาก	3.23	.27	ปานกลาง
เฉลี่ยโดยรวม	3.57	.19	มาก	3.35	.18	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ผลศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ย 3.70 ด้านการบริหารงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย 3.60 และด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ย 3.52 ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.45 และผลการศึกษาปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.35 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีปัญหายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.65 รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ย 3.31 ด้านการบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ย 3.23 และด้านการบริหารงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย 3.19 ซึ่งมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม

รายการ	ระดับการปฏิบัติ			ระดับปัญหา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผลค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผลค่าเฉลี่ย
1. ด้านการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา	3.34	.23	ปานกลาง	3.03	.16	ปานกลาง
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา	3.49	.48	ปานกลาง	3.12	.28	ปานกลาง
3. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.02	.37	มาก	2.99	.22	ปานกลาง
4. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.12	.29	มาก	3.02	.27	ปานกลาง
5. ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.78	.32	มาก	3.96	.31	มาก
6. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.54	.16	มาก	3.48	.27	ปานกลาง
7. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.55	.23	มาก	3.77	.18	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับการปฏิบัติ			ระดับปัญหา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผลค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผลค่าเฉลี่ย
8. ด้านการบริหารทั่วไป	3.60	.29	มาก	3.52	.24	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	3.68	.19	มาก	3.36	.14	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.02 และด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.34 ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง และผลการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.36 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีปัญหอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96 รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย 3.77 และด้านการบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ย 3.52 ซึ่งมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.99

ผลการศึกษาปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า มีปัญหาในด้านการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การส่งเสริม พัฒนาครูในการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐาน การจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน การนิเทศการเรียนการสอน ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานและปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ผู้วิจัยจึงได้นำไปใช้ในการกำหนดรายละเอียดในองค์ประกอบของรูปแบบ

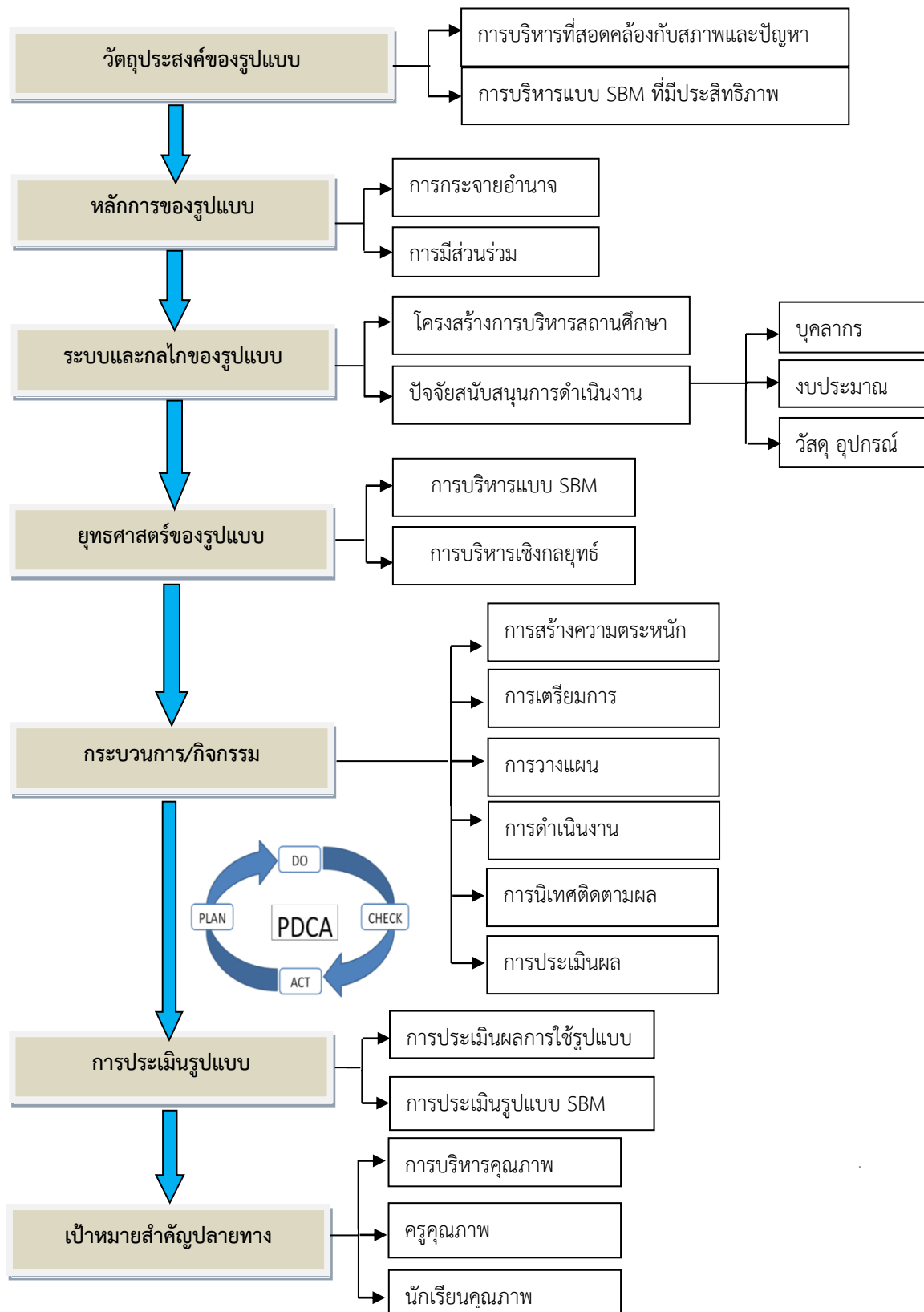
2. การสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้วิจัยสังเคราะห์รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ แนวคิดและหลักการของรูปแบบ ระบบและกลไกของรูปแบบ ยุทธศาสตร์ของรูปแบบ กระบวนการและกิจกรรม การประเมินรูปแบบ และเป้าหมายสำคัญปลายทาง

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.51 รองลงมาคือ ด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเป็นไปได้ และด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.47

มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอเป็นภาพจำลอง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีองค์ประกอบสำคัญคือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อมุ่งให้มีการบริหารจัดการสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา และเพื่อให้มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) หลักการของรูปแบบ ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ และหลักการ มีส่วนร่วม 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ ได้แก่ โครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา และการจัดปัจจัยสนับสนุน 4) ยุทธศาสตร์ของรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบผู้บริหารและครูเป็นผู้นำ และการบริหารเชิงกลยุทธ์ 5) กระบวนการ/กิจกรรม ได้แก่ ขั้นการสร้างความรู้ ขั้นเตรียมการ ขั้นการวางแผนการดำเนินงาน ขั้นการดำเนินงาน ขั้นการนิเทศและติดตาม และขั้นการประเมินผล 6) การประเมินรูปแบบ ได้แก่ การประเมินผลการใช้รูปแบบ และการประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 7) เป้าหมายสำคัญปลายทาง ได้แก่ การบริหารจัดการคุณภาพ ครูคุณภาพ และนักเรียนคุณภาพ

3. การศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.44 ด้านครูคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.39 และด้านนักเรียนคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.34 ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 ซึ่งผลการประเมินผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านยุทธศาสตร์ของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมาคือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเป้าหมายสำคัญปลายทาง มีค่าเฉลี่ย 4.47 ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.43 และด้านระบบและกลไกของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.39

อภิปรายผล

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐาน และมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของ Seesang (2007) Sangnapaboworn (2007) Phuvipadawat et al. (2011) และผลการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ครบชั้น ไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูมีภาระงานอื่นมาก และจัดกิจกรรมไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้เรียนมีความรู้แตกต่างกัน ขาดแหล่งเรียนรู้และสื่อการสอน ปัญหาด้านปัจจัย ได้แก่ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ปัญหาด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ขาดการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานในองค์กร นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบปัญหาการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ปัญหาความสามารถของครูในการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐาน การจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ปัญหาการนิเทศการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Office of the Educational Council (2006)

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ หลักการของรูปแบบ ระบบและกลไกของรูปแบบ ยุทธศาสตร์ของรูปแบบ กระบวนการ/กิจกรรม การประเมินรูปแบบ และเป้าหมายสำคัญปลายทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aunban (2012) ที่ทำวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านกาสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบ คือ เป้าหมายการพัฒนา ขอบเขตการพัฒนา โครงสร้างการบริหาร ยุทธศาสตร์ การพัฒนาโครงสร้างการพัฒนา หน่วยการพัฒนา และ เป้าหมายสำคัญ และสอดคล้องกับ Masjitt (2007) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ

การพัฒนาแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย หลักการพื้นฐาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ หลักการ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โครงสร้างระบบบริหาร ได้แก่ ปัจจัย ขอบข่าย กระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มาตรการกำกับติดตาม คุณภาพผลผลิต และขั้นตอนการดำเนินงาน ได้แก่ การเตรียมการ การดำเนินงาน การประเมินผล การสรุปและรายงานผล และผลการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) และมาตรฐานด้านความเพียงพอ (Adequacy Standards) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเพียงพอ และมีความเป็นประโยชน์ สอดคล้องงานวิจัยของ Phuvipadawat et al. (2011) และ Thipwaree et al. (2016) ที่ประเมินคุณภาพของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบโดยภาพรวมของทุกด้านอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียกับสถานศึกษา

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านครูคุณภาพ และด้านนักเรียนคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตรวจพิจารณาแล้วว่ารูปแบบมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง และมีประโยชน์ในการนำมาใช้ในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับ Phuvipadawat et al. (2011) และผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า องค์ประกอบด้านยุทธศาสตร์ของรูปแบบซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Masjitt (2007)

สรุป

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ผลศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ผลศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ หลักการ ระบบและกลไกของ ยุทธศาสตร์ กระบวนการ/กิจกรรม การประเมินรูปแบบ และเป้าหมายสำคัญปลายทาง

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับมาตรฐานของรูปแบบ ได้แก่ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม

มาตรฐานด้านความถูกต้อง มาตรฐานด้านความเพียงพอ และมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการบริหารจัดการคุณภาพ รองลงมาคือ ด้านครูคุณภาพ และด้านนักเรียนคุณภาพ ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านยุทธศาสตร์ของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ ด้านเป้าหมายสำคัญปลายทาง ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และด้านระบบและกลไกของรูปแบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการบริหาร สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาของสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความรู้ และความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้

2.1 สถานศึกษาที่จะนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ ควรผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องจะต้องเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

2.2 รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพในการบริหารจัดการ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การใช้ครูภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษารูปแบบในการกระจายอำนาจกระทรวงศึกษาธิการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

3.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- Aunban, P. (2012). *Model for health promotion leadership development of nursing students in nursing College under Praboromrajchanok institute, The Ministry of Public Health*. PhD's Thesis. Chiang Mai University. (in Thai)
- Masjitt, S. (2007). *A Development of School-Based Management Model for Basic Education Institutions in the Educational Inspection Area XI*. PhD's Thesis. Prince of Songkha University. (in Thai)
- Nopparak, S., Mejang, S., Panitplinchai, T., Wattanatorn, A. & Panawong, C. (2012). School Based Development Model for Teachers and Administrators in Small-sized Schools: a Case of Phitsanulok Province. *Journal of Education Naresuan University*, 16(4), 141-154. (in Thai)

- Office for National Education Standards and Quality Assessment. (2009). *The Suggestions for the Development of 3 levels of Educational Standard Quality*. Bangkok: Office for National Education Standards and Quality Assessment. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2006). *The Strategy for Developing Small-Sized Schools*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission of Thailand.
- Office of the Basic Education Commission. (2007). *Guidelines of the decentralized administration and educational management for the Educational Service Area Office and School Committee According to the Ministry Rules*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand, Limited. (in Thai)
- Office of the Education Council. (2006). *Indicator of School-based Management*. Bangkok: Office of the Educational Council.
- Office of the Education Council. (2008). *State of Thai Education 2014*. Bangkok: Prikwarn Graphic Company, Ltd.
- Phuvipadawat, S., Puthaprasert, C., Chiengchee, T., Phuvipadawat, P., Samuttai, R., Govittayangkull, P., et al. (2011). *Research and Development of a Model School-based Teacher and Administrator Development in Chiang Mai and Chiang Rai's Small-sized Schools*. Bangkok: Office of the Educational Council. (in Thai)
- Sangnapaboworn, W. (2007). *The Development of the Instruction of Small Size Schools*. Bangkok: Office of the Educational Council. (in Thai)
- Seesang, S. (2007). *The Development of the Model of the Administration for Promoting the Educational Quality in Small Size School under the Nakhon Sawan Educational Service Area Office 3*. Nakhon Sawan: Rimping Karnpim Limited Partnership . (in Thai)
- Srisuk, K. (2009). *Research Methodology*. Chiang Mai : Krong Chang Press Office.
- Thipwaree, P., Atisabda, W., Churngchow, C. & Plungsuwan, S. (2016). The Development Model of Innovative Leadership for Institute of Physical Education Administrators. *Journal of Yala Rajabhat University*, 11(1), 62-63. (In Thai)